

30. október 2019

Heimsminjasamningur UNESCO

Sigurður Þráinsson

Stjórnarráð Íslands
Umhverfis- og auðlindaráðuneytið

Samningur UNESCO um verndun menningar- og náttúruarfleifðar heimsins (1972)

- Aðildarríki samningsins heita því að standa vörð um menningu heimsins, vernda heimsminjar og sporna gegn eyðingu þeirra
- Ísland staðfesti samninginn 1995
- 193 ríki eru aðilar að samningnum

Menningarmálastofnun Sp (UNESCO)

Umsjónaraðili heimsminjasamningsins

Skrifstofa samningsins í París

Heimsminjanefnd samningsins fundar árlega

Nefndin fjallar um heimsminjatilnefningar,
innskráningar á heimsminjalistann og ræðir
ástand heimsminjastaða

“Minjar eru allt í senn arfur okkar úr fortíðinni, það sem við búum við í dag og það sem við skilum til komandi kynslóða. Menningar- og náttúruarfur mannkyns er ómetanleg uppspretta lífshamingju og hvatningar.

Það sem gerir hugtakið “heimsmínjar” svo sérstakt er tilvísun þess til alls heimsins. Heimsmínjastaðir tilheyra öllu mannkyni óháð staðsetningu þeirra.”

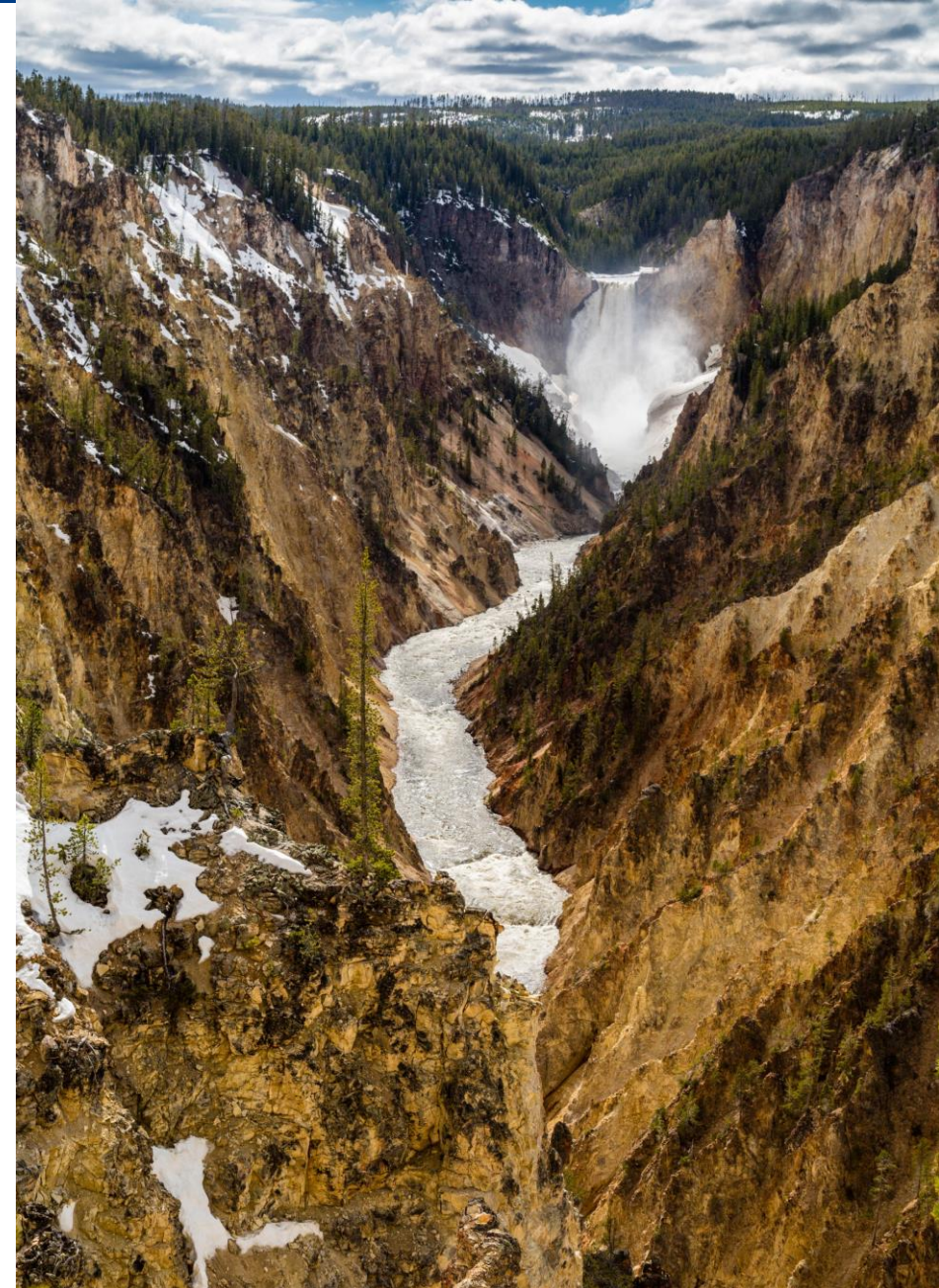
Lauslega þýtt af heimasíðu UNESCO

Heimsminjar alls - 1121

Menningarminjar -	869
Náttúruminjar -	213
Blandaðar minjar -	39
Minjar sem spanna fleiri ríki	39
Heimsminjar í hættu -	53
Afskráðar -	2

Heimsminjastaðir verða að hafa einstakt gildi á heimsvísu - þrjár stoðir sem þetta hvílir á

Einstakt gildi á heimsvísu Outstanding Universal Value

1
Staður
uppfyllir
a.m.k. eina
kríteríu WH

2
Staður
uppfyllir
kröfu um
heilleika og
uppruna-
leika

3
Staður
uppfyllir
kröfur um
vernd og
stjórnun

“Creme de la creme” allra minja

Stjórnarráð Íslands
Umhverfis- og auðlindaráðuneytið

Einstakt gildi á heimsvísu

Heims-
minjastaðir

Önnur alþjóðleg
svæði

Ramsar, Biosphere, Geoparks

Svæðisbundin verndun

Natura 2000, ASEAN heritage parks

Verndarsvæði innan ríkja / Net

Þjóðgarðar, friðlönd, náttúruvætti, búsvæði, sérlög

Héraðs- og hverfisvernd

hverfisverndarsvæði, landgræðslusvæði m.a.

Svæðum
fækkar,
alþjóðlegt
vægi
eykst

Samningur UNESCO um varðveislu menningararfða (2003)

Menningararfðir:

- a) munnlegri hefð og tjáningu, þ.m.t. tungumál sem miðill menningararfða,
- b) sviðslistum,
- c) félagsvenjum, helgisiðum og hátíðahöldum,
- d) þekkingu og venjum, sem tengjast náttúrunni og alheiminum,
- e) hefðbundinni verkkunnáttu.

UNESCO listar

- World Heritage
- Intangible Cultural Heritage
- Creative Cities
- Memory of the World Register
- Biosphere Reserves
- UNESCO Global Geoparks
- UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger

Yfirlitsskrá Íslands frá 2012 / Tentative list

- Menningarminjar
 - Íslenskar torfbyggingar ásamt tengdu búsetulandslagi, raðtilnefning
 - (Víkingaminjar, alþjóðleg raðtilnefning)
- Náttúrminjar
 - ~~Vatnajökulsþjóðgarður~~
 - Torfajökulssvæðið
 - Þingvallasvæðið
 - Mývatn og Laxá
- Náttúru- og menningarminjar
 - Breiðafjörður

Yfirlitsskrá UNESCO

- 1720 staðir
- 178 ríki

Heimsminjalisti UNESCO

- Til þess að komast á listann þurfa staðir að hafa einstakt gildi á heimsvísu og fullnægja a.m.k. einu af tíu viðmiðum samningsins (Criteria).
- Viðmið I til VI eru fyrir menningarminjar
- Viðmið VII til X eru fyrir náttúruminjar

Viðmið um einstakt gildi á heimsvísu

1. Meistaraverk mannglegrar sköpunar
2. Gildi manlegra samskipta /samvinnu í menningu, arkitektúr, tækni, listum, skipulagi eða mótun landslags
3. Vitni um menningarlegar venjur eða siðmenningu
4. Byggingar, arkitektúr, tækni eða landslag
5. Hefðbundið landnám, notkun lands eða sjávar sem dæmi um menningu eða samspil við umhverfið
6. Áþreifanleg eða óáþreifanleg dæmi um lifandi menningu
7. Óviðjafnanleg náttúrufyrirbæri sakir fegurðar eða stórfengleika
8. Meiriháttar atburðir í sögu og þróun jarðar, s.s. lífríkis eða jarðsögu
9. Virkir vistfræðilegir eða líffræðilegir ferlar í þróun tegunda og samfélaga plantna og dýra
10. Náttúruleg búsvæði fyrir verndun líffræðilegrar fjölbreytni á upprunastað

Hvað þarf til að komast á heimsminjaskrá

1. Friðað svæði / fyrirbæri
2. Stjórnun og umsjón
3. Vera á yfirlitsskrá
4. Verndaráætlun
5. Standast a.m.k eitt viðmið
6. Vera heillegt
7. Vera upprunalegt
8. Skilgreint jaðarsvæði
9. Vera einstakt á heimsvísu
10. Blönduð svæði þurfa að standast 2 viðmið
11. Sambærilegt svæði má ekki vera á skráni

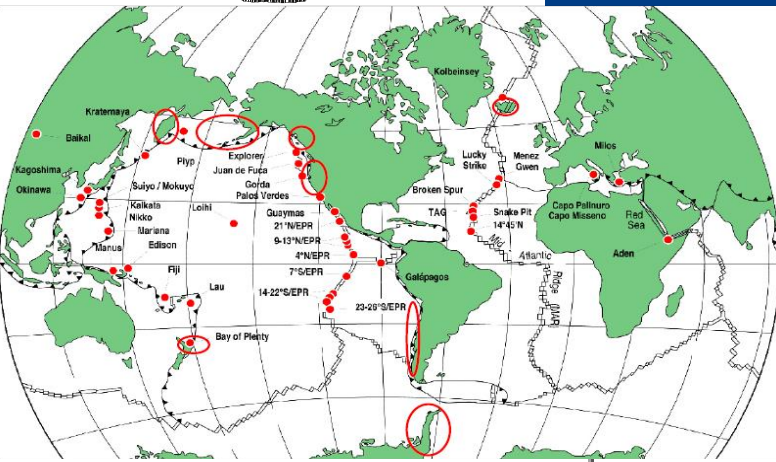
Vegaøyjan – The Vega Archipelago (2004)

A cluster of dozens of islands centred on Vega, just south of the Arctic Circle, forms a **cultural landscape** of 107,294 ha, of which 6,881 ha is land. The islands bear testimony to a distinctive frugal **way of life based on fishing and the harvesting of the down of eider ducks**, in an inhospitable environment. There are **fishing villages, quays, warehouses, eider houses** (built for eider ducks to nest in), farming landscapes, lighthouses and beacons. There is evidence of human settlement from the Stone Age onwards.

By the 9th century, the islands had become an **important centre for the supply of down**, which appears to have accounted for around a third of the islanders' income. The Vega Archipelago reflects the way fishermen/farmers have, over the past 1,500 years, maintained a sustainable living and the contribution of women to eiderdown harvesting.

Cultural site; Criteria V

Samanburður við önnur sambærileg svæði Viðmið viii fyrir VJÞ

Site	Country	Strato-volcano	Shield Volcano	Lava Shield	Flood lava	Tuya	Tindar	Móberg sheet	Sandur	Ice sheet	Glacier	Glacio-volc. ⁺⁺	Jökulhlaup
Volcanoes of Kamchatka	Russia	X		X							X		
Heard and McDonald Islands	Australia	X									X		
Hawaii Volcanoes	USA		X	X	X								
Kluane/Wrangel-St. Elias/ Glacier Bay/Tachenst	Canada/USA	X	X							X	X		
Sangay National Park	Equador	X									X		
Kilimanjaro National Park	Tanzania	X									X		
Other parts of the World													
Vatnajökull National Park	Iceland	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Antarctica	Antarctica	X	X			X	X			X	X	X	X
Alaska – Aleutian	USA	X									X		X
British Columbia	Canada	X	X	X		X					X		
Cascades	USA	X									X		
Trans Mexican Volcanic Belt	Mexico	X	X	X									
Azas Plateau	Russia					X	X						
Jan Mayen	Norway	X									X		X

Takk fyrir

